

Psykiatri Halland**Beslutsförslag****Datum**

2026-03-17

Diarienummer

DN PS260027

Driftnämnd Psykiatri**Information om behov av utökad vårdkapacitet inom Rättspsykiatri och LARO****Förslag till beslut**

Driftnämnd Psykiatri beslutar

1. Notera informationen till protokollet
2. Översända underlaget till Regionstyrelsen för vidare dialog

Sammanfattning

Förvaltningen har ett akut och långvarigt behov av att utöka vårdkapaciteten inom både Rättspsykiatri och LARO. Kapacitetsbristen har lyfts återkommande i planeringsanalyserna de senaste åren och bedöms nu vara så omfattande att åtgärder krävs innan nya sjukhuslokaler står färdiga år 2031.

Möjligheten att hantera situationen inom befintliga lokaler och nuvarande budgetramar bedöms som otillräcklig och skulle leda till betydande negativa konsekvenser för patienter, personal och samhällssäkerhet.

För att möta behovet föreslås att en tillfällig vårdlokal uppförs i direkt anslutning till den psykiatriska kliniken i Varberg. Genom att flytta en allmänpsykiatrisk avdelning till den tillfälliga lokalen frigörs lokaler som möjliggör etableringen av en ny rättspsykiatrisk avdelning. Samtidigt skapas nya mottagningsrum för LARO, vilket möjliggör en successiv kapacitetsökning för en patientgrupp med hög medicinsk risk och stor dödlighet vid utebliven behandling.

Alternativlösningar bedöms vara få då både nationell och regional vårdplatsbrist begränsar möjligheten att köpa extern kapacitet. Utan åtgärd kommer regionen ha mycket svårt att omhänderta patienter som dömts till vård på ett ändamålsenligt sätt, vilket medför allvarliga konsekvenser för samhälle, patient och arbetsmiljö.

Förslaget innebär behov av utökade ekonomiska ramar, främst kopplat till etablering av en ny rättspsykiatrisk avdelning (36 mnkr) samt successiv utbyggnad av LARO-verksamheten (5 mnkr). Därtill tillkommer engångskostnader för uppförande av tillfälliga lokaler, flytt och

projektering som i nuläget är svårbedömda och behöver hanteras inom regionens ordinarie fastighetsprocesser.

Sammanfattningsvis är upprättandet av tillfälliga vårdlokaler den mest genomförbara och kostnadseffektiva lösningen för att snabbt stärka vårdkapaciteten fram till invigningen av nya sjukhuslokaler 2031. Åtgärden är nödvändig för att upprätthålla patientsäkerhet, rättssäkerhet, arbetsmiljö och regionens ansvar att erbjuda tillgänglig och säker psykiatrisk vård.

Bakgrund

Förvaltningen har sammanställt en rapport om behov och kapacitet inom Rättspsykiatri och en rapport om behov och kapacitet inom LARO. Med rapporterna som grund har olika lösningsförslag tagits fram och värderats utifrån målet att klara av att bedriva verksamheten tills de nya sjukhuslokalerna står klara. Enligt lokalförsörjningsplan är nya lokaler beräknade att stå klara år 2031

Möjligheten att kunna åtgärda kapacitetsbristen utan att tillskapa nya lokaler och utökad budgetram bedöms inte vara genomförbart utan att få stora negativa konsekvenser för patientgrupper samt personal.

Ett av förslagen har valts ut som möjligt att arbeta vidare med, vilket föreslås i detta dokument.

Övervägande

Den nuvarande vårdplatsbristen inom rättspsykiatri är akut och kräver omedelbara åtgärder, samtidigt som regionen befinner sig i ett långsiktigt planeringsskede för Framtidens sjukhusbyggnation. Enligt nuvarande tidplan beräknas nya rättspsykiatriska lokaler tas i drift omkring år 2031, vilket skapar ett betydande tidsglapp mellan dagens kapacitetsbehov och framtida lösningar.

Möjligheterna att tillfälligt köpa extern vårdkapacitet bedöms som mycket begränsade, då motsvarande platsbrist råder nationellt. Detta minskar regionens handlingsutrymme och förstärker behovet av egna, regionalt kontrollerade alternativ.

Att utöka vårdkapaciteten genom tillfälliga lokaler behöver hanteras parallellt med planeringen av de nya byggnaderna inför 2031. En sådan lösning innebär både praktiska, juridiska och operativa överväganden, inklusive säkerhetsnivåer, personalförsörjning, etableringstid och hur lokalerna ska användas eller avvecklas när de permanenta lokalerna står färdiga. Osäkerhet råder fortsatt kring möjligheter, tidsramar och genomförbarhet.

Om kapaciteten förblir oförändrad fram till 2031 bedöms konsekvenserna som mycket omfattande. Regionen riskerar att inte kunna ta emot personer dömda till rättspsykiatrisk vård, vilket får både juridiska och samhällssäkerhetsmässiga konsekvenser. Alternativet – att belägga allmänpsykiatriska vårdavdelningar – skapar betydande undanträngningseffekter för andra patientgrupper, ökar väntetiderna, höjer tröskeln för inläggning och leder till försämrad vårdkvalitet.

Arbetsmiljön påverkas kraftigt av överbeläggningar, utlokaliseringar och minskad vårdkvalitet, vilket i sin tur riskerar att försvåra både rekrytering och bibehållande av personal. Sammanvägt innebär avsaknad av åtgärder betydande risker avseende vårdens kvalitet, patientsäkerheten, arbetsmiljön, rättssäkerheten och regionens förmåga att fullfölja sitt uppdrag.

Parallellt finns även ett ökande behov inom LARO (läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende), där kapaciteten idag är begränsad. Om vårdkapaciteten inte kan utökas riskerar väntelistor att uppstå eller förlängas för en patientgrupp med mycket hög dödlighet. Detta medför betydande medicinska och samhällsliga risker, och stärker den samlade bilden av att vårdplatsbristen inom flera verksamhetsområden behöver hanteras skyndsamt och samordnat.

Därutöver kräver situationen omfattande ekonomiska överväganden. Det gäller både kostnader för projektering av tillfälliga lokaler, investeringskostnader för anpassning till rättspsykiatriska säkerhetskrav etc. En uppstart av en ny avdelning innebär dessutom behov av utökad budgetram för bemanning. Dessa ekonomiska åtaganden behöver värderas i relation till riskerna med att inte agera samt hur de påverkar helheten i Framtidens sjukhusbyggnation.

Barnkonsekvens- och jämställdhetsanalys

Jämställdhetsanalys

Rättspsykiatrisk vård och LARO präglas av en tydlig mansdominans, i linje med regionala och nationella mönster. Kvinnor utgör ofta en liten grupp, vilket kan begränsa möjligheterna att erbjuda vårdmiljöer som fullt ut motsvarar deras behov. Vid kapacitetsbrist har kvinnor i vissa fall placerats i mindre ändamålsenliga miljöer.

Den föreslagna kapacitetsökningen bedöms primärt förbättra vårdtillgången för män, men skapar samtidigt bättre förutsättningar att erbjuda kvinnor vård i miljöer anpassade efter deras behov. Sammantaget bedöms förslaget stärka en mer jämlik och könsneutral vårdtillgång över tid.

Barnkonsekvensanalys

Förslaget påverkar främst barn till rättspsykiatriska patienter och barn till LARO-patienter. För barn till rättspsykiatriska patienter kan utökad kapacitet innebära bättre vårdkontinuitet, kortare vårdtider och ökade möjligheter till kontakt med föräldern (t.ex. permissioner). Om kapaciteten inte utökas riskerar barn att förlora kontakt med föräldrar som vårdas långt från hemmet.

För barn till LARO-patienter är utökad kapacitet avgörande för att minska risken för omsorgssvikt, hemlöshet och psykisk ohälsa. Stabil behandling för föräldern skapar tryggare uppväxtvillkor. Utan utökad kapacitet riskerar barn att leva med en förälder i aktivt missbruk, med ökad risk för sociala problem.

Barnets bästa i detta ärende är att föräldrar får tillgång till säker och kontinuerlig vård, vilket skapar stabilitet och trygghet för barnet. Förslaget om utökad kapacitet bedöms därför vara i linje med barnets bästa.

Uppskattade ekonomiska konsekvenser

Att utöka vårdkapaciteten enligt förslag medför behov av utökad rambudget på årsbasis motsvarande **36 Mnkr** för ytterligare en Rätt psykiatrisk avdelning samt **5 Mnkr** för att utöka kapaciteten inom LARO-verksamheten.

Utöver detta tillkommer även kostnader av engångskaraktär för flytt av verksamhet, anpassning av lokaler samt projektledning och planering, men dessa är svåra att bedöma i nuläget.

Ytterligare, mer detaljerade, beräkningar finns att tillgå

Psykiatri Halland

Goran Delic
Förvaltningschef

Bilaga:

1. Förslag - Utökad vårdkapacitet inom rättspsykiatri och LARO genom tillfälliga vårdlokaler
2. Rapport – Behov och utmaningar inom rättspsykiatri (analys och strategiska handlingsalternativ för Halland)
3. Rapport – Kapacitetsbrist inom LARO

Styrelsens/nämndens beslut delges

Regionstyrelsen